Spotřeba antibiotik v Česku vzrostla o více než 40 %. Lékárníci upozorňují na riziko rezistence v rámci Světového antibiotického týdne

18.11.2025 - | Česká lékárnická komora

Skutečná spotřeba antibiotik v Česku za posledních pět let výrazně narostla – podle dat SÚKL vzrostl počet spotřebovaných definovaných denních dávek z 52 na 73 milionů. Česká lékárnická komora (ČLnK) upozorňuje, že tento trend odráží zhoršující se situaci v léčbě infekcí a rostoucí tlak na vznik antibiotické rezistence. Zároveň více než 13 % domácností uchovává doma zbytky antibiotik, což zvyšuje riziko dalšího šíření rezistentních bakterií.

V těchto dnech probíhá již jedenáctý ročník Světového antibiotického týdne, který každoročně organizuje Světová zdravotnická organizace. Celosvětová kampaň spojuje odborníky z různých zemí v boji proti narůstající odolnosti bakterií vůči antibiotikům. Letošní ročník s mottem *„Konej teď: Chraň naši přítomnost, zajisti naši budoucnost“* zdůrazňuje potřebu odpovědného užívání antibiotik a upozorňuje na rostoucí hrozbu jejich snižující se účinnosti.

K mezinárodní iniciativě se tradičně připojuje také ČLnK, která dlouhodobě prosazuje racionální používání léčiv a vzdělávání veřejnosti v oblasti antibiotické rezistence.

Spotřeba antibiotik roste i přes stabilní počet vydaných balení

Podle údajů Státního ústavu pro kontrolu léčiv (SÚKL) se v posledních pěti letech výrazně mění charakter spotřeby antibiotik. Počet vydaných balení přitom zůstává relativně stabilní – zhruba 9,35 milionu v roce 2020 na přibližně 10 milionů v roce 2024. Skutečná spotřeba ale roste. To ukazuje počet definovaných denních dávek (DDD), které vzrostly z 52 milionů v roce 2020 na 73 milionů v roce 2024.

Rozdíl mezi počtem balení a počtem DDD tak ukazuje, že Češi užívají antibiotika intenzivněji než dříve – pacienti dostávají vyšší dávky antibiotik a/nebo delší léčebné kúry. To odráží změny v léčbě infekcí, které se stávají obtížnějšími právě kvůli narůstající antibiotické rezistenci. *„Když některá antibiotika přestávají na bakterie dobře fungovat, lékaři musí volit novější antibiotika, vyšší dávky nebo delší léčbu. Proto skutečná spotřeba roste, i když počet vydaných balení vypadá na první pohled stabilně. Počet DDD tak lépe ukazuje, jak se antibiotická léčba mění i v reakci na rostoucí rezistenci,“* vysvětluje prezident ČLnK **Mgr. Aleš Krebs, Ph.D.**

Navíc podle studie SYRI má více než 13 % českých domácností doma antibiotika, která aktuálně neužívá. Přibližně 4 % lidí je dokonce berou jako „rezervu“ pro budoucí použití. Takové skladování zvyšuje riziko zahájení samoléčby bez lékařského vyšetření, a tím i možnost šíření rezistentních bakterií. *„To, že má tolik lidí doma zbytky antibiotik, je vážný problém. Často to znamená, že předchozí léčbu nedokončili, což snižuje její účinnost a podporuje vznik rezistence. Ještě horší je pak použití zbytku balení bez doporučení lékaře. K zahájení antibiotické léčby je vždy nutné vyšetření lékaře, stanovení diagnózy a určení správného typu antibiotika proti konkrétní bakteriální infekci. Díky laickému používání antibiotik se zvyšuje riziko vzniku rezistentních kmenů bakterií, které si navíc mezi sebou předáváme. Zodpovědné užívání antibiotik tak chrání nejen jednotlivce, ale i jeho okolí,“* říká **PharmDr. Martin Kopecký, Ph.D., viceprezident České lékárnické komory.**

Jak vyplývá z údajů Státního zdravotního ústavu (SZÚ), v České republice se nejčastěji vyskytují rezistentní kmeny bakterií, které způsobují infekce močových cest, zápaly plic a další infekce dýchacích cest – především u seniorů, hospitalizovaných pacientů a u osob s oslabenou imunitou. Rezistentní bakterie však už dávno nepředstavují problém pouze nemocnic. Jak upozorňuje **PharmDr. Martin Kopecký, Ph.D.**: *„Stále častěji se s nimi setkáváme i v běžné ambulantní praxi. Léčba je náročnější, dražší a v některých případech může být dokonce neúčinná.“*

Antibiotická rezistence má tak výrazný dopad na celé zdravotnictví – komplikuje léčbu běžných infekcí, prodlužuje hospitalizace a zvyšuje náklady na terapii. Situaci dále zhoršuje krize ve vývoji nových léčiv, protože řada farmaceutických firem z této oblasti postupně odchází. *„Pomoci mohou nové látky s unikátními mechanismy účinku, jako jsou například tzv. atomární antibiotika inhibující funkce polysacharidů v buněčné membráně bakterií. Na zvířecích modelech máme ověřeno, že bakterie si na ně prozatím nedokáží vytvořit rezistenci a fungují v případech, kde komerční antibiotika selhávají. Mají obrovský potenciál v cílené léčbě ran a lokálních infekcí, kde rychle potlačují růst bakterií a podporují proces hojení, ale testujeme i možnost jejich přídavku ke klasickým antibiotikům, což může pomoci obnovit jejich účinnost a odolnost vůči rezistenci,“* doplnil **prof. RNDr. Radek Zbořil, Ph.D**., který působí na Univerzitě Palackého v Olomouci a VŠB-TUO v Ostravě.

Naději přinášejí také nová evropská opatření. Směrnice 91/271/EEC, přijatá v roce 2024, zavádí povinný monitoring antimikrobiální rezistence v městských odpadních vodách. Díky tomu bude v budoucnu možné lépe sledovat šíření rezistentních bakterií v životním prostředí a včas reagovat na vznikající rizika.

Farmaceuti hrají klíčovou roli v boji proti antibiotické rezistenci

Do boje proti antibiotické rezistenci se dlouhodobě zapojují také farmaceuti. Ti při výdeji antibiotik v lékárnách kontrolují správné dávkování a upozorňují pacienty na nutnost užívat léky v přesně stanovených intervalech i po předepsanou dobu. Zároveň vysvětlují zásady správného užívání antibiotik, upozorňují na možné nežádoucí účinky a pomáhají předcházet zbytečnému nadužívání těchto léků. Důležitá je i role klinických farmaceutů v nemocnicích, kteří se podílejí na správném nastavení antibiotické léčby u hospitalizovaných pacientů.

„Farmaceuti jsou často prvními odborníky, s nimiž pacient přichází do kontaktu. Můžeme tak významně ovlivnit, jak lidé k antibiotikům přistupují,“ říká **Mgr. Aleš Krebs, Ph.D.** *„Naším cílem je změnit vnímání antibiotik jako automatického řešení. Edukace pacientů je klíčová – a právě lékárny jsou místem, kde se to děje každý den.“*

ČLnK se proto aktivně věnuje také vzdělávání svých členů a pravidelně pořádá odborné akce zaměřené právě na problematiku antibiotické rezistence. Jejich cílem je zajistit, aby farmaceuti měli vždy nejnovější poznatky a mohli pacientům poskytovat nejkvalitnější péči.

Příloha:

Tisková zpráva

Česká lékárnická komora je samosprávná nepolitická stavovská organizace sdružující lékárníky. Byla zřízena zákonem ČNR č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře. Její ustavující sjezd se uskutečnil 28. – 29. září 1991.

Česká lékárnická komora dbá, aby její členové vykonávali své povolání odborně, v souladu s jeho etikou a způsobem stanoveným zákony a řády komory. Zaručuje odbornost svých členů a potvrzuje

splnění podmínek k výkonu lékárnického povolání. Posuzuje a hájí práva a profesní zájmy svých členů, stejně tak chrání jejich profesní čest.

https://lekarnici.cz/spotreba-antibiotik-v-cesku-vzrostla-o-vice-nez-40-lekarnici-upozornuji-na-riziko-rezistence-v-ramci-svetoveho-antibiotickeho-tydne